

Легін Л.М., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Прикарпатського факультету
(м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ОПРИЛЮДНЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ: АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ

Якість та ефективність національної системи нормативно-правових актів у повному обсязі залежить від техніко-юридичних якостей норм права та їх ефективності. Адже, норма права це формально виражене правило поведінки загального характеру, яке встановлене та санкціоноване державою як регулятор суспільних відносин та забезпечується державним впливом. Усі норми права, які містяться у різних джерелах права, виражаються за допомогою мови. Як зазначає Н. Артикуца, що лінгвістичним інструментарієм законотворчості є сукупність усіх мовних засобів, способів і прийомів, що застосовуються для втілення законодавчої ідеї, думки, волі законодавця у формі норм права, правових конструкцій та приписів як важливих складових законодавчого тексту [1, с. 135]. Якщо спроектувати це положення на

правотворчість, то лінгвістичним інструментарієм правотворчості є сукупність усіх мовних засобів, способів і прийомів, що застосовуються для втілення правотворчої ідеї, думки, волі правотворця у формі норм права, правових конструкцій та приписів як важливих складових нормативно-правового тексту.

Насамперед, на мовному рівні в нормативно-правових актах формуються усі прийоми та способи юридичної техніки та відображається уся специфіка правового тексту. Однією з особливостей текстів норм права є наявність у них правових термінів та дефініцій, тому доцільно зосередити увагу на їх дослідженні, які містяться у різних нормативно-правових актах на прикладі терміна «оприлюднення нормативно-правових актів». Це пов'язано із тим, що досить часто у нормах права вживаються терміни, які мають неоднакове смислове навантаження та які не мають законодавчих визначень.

У правотворчому процесі важливе значення має стадія оприлюднення прийнятих, змінених чи доповнених нормативно-правових актів. Своєчасне оприлюднення нормативно-правових актів дає змогу ознайомитись із прийнятими нормативно-правовими актами, зі змінами та доповненнями до чинного законодавства, що, у свою чергу, дає змогу швидко корегувати діяльність у конкретному напрямі.

У юридичній літературі оприлюднення закону розглядають як доведення до відома населення змісту прийнятих законів. Оприлюднення закону має на меті інформування про прийняття законів, а також створення умов для ознайомлення з його змістом і може здійснюватись у різний спосіб. Офіційне оприлюднення закону має формально-юридичне значення й полягає в нормативно визначеному оголошенні, яке видається від імені законодавчого органу, звернене до загального відома, містить повний і гарантовано точний текст прийнятого закону [4, с. 179].

Моніторинг вітчизняного системи нормативно-правових актів дає змогу зазначити, що термін «оприлюднення» широко вживається в текстах нормативно-правових актів. Так, наприклад, згідно зі ст. 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-УІ, розпорядники інформації зобов'язані оприлюднювати... Наступним прикладом є назви підзаконних нормативно-правових актів - Указ Президента

України від 10.06.1997 № 503/9 «Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності» і Постанова Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2015 р. № 676 «Про затвердження Порядку оприлюднення на єдиному веб-порталі використання публічних коштів інформації про платіжні трансакції на єдиному казначейському рахунку». Також термін «оприлюднення» вживається у ст. 22 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» вказано, що обов'язковому оприлюдненню на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців повідомлення з інформацією... З метою доведення до відома населення, державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, організацій, установ усіх форм власності на офіційному веб-сайті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини оприлюднюється інформація про результати розгляду заяв про обробку персональних даних, яка становить особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних («чутливих» даних), їх зміну, або припинення такої обробки, а також про створення структурного підрозділу або відповідальну особу, що організовує роботу, пов'язану із захистом персональних даних.

Однак, у жодному з нормативно-правових актів відсутнє визначення, що таке оприлюднення та оприлюднення нормативно-правових актів.

У словнику української мови вживається слово обнародувати - повідомляти, широко розголошувати, що-небудь, публічно ознайомлюватись з чимсь [2, с. 545].

У Юридичній енциклопедії оприлюднення законів та інших нормативно-правових актів визначається як порядок доведення текстів законів та інших нормативно-правових актів до відома населення, а також державних органів, підприємств, установ і організацій. Є обов'язковою умовою початку дії відповідних актів [31].

Можна дійти висновку, що оприлюднення це не лише повідомлення та оголошення певної інформації, а й забезпечення можливості публічного ознайомлення із нею. На основі викладеного можна запропонувати визначення «оприлюднення

нормативно-правових актів» - це повідомлення, оголошення про прийняття нормативно-правового акта та доведення до відома населення, а також державних органів, підприємств, установ і організацій текстів прийнятих нормативно-правових актів».

Список використаних джерел

1. Артикуца Н. Мова права в системі фахово-лінгвістичної підготовки правників і нормопроєктувальників / Н. Артикуца // Юридична техніка : доктринальні основи та проблеми викладання : [тези доповідей та повідомлень учасників науково-практичної конференції (м. Харків. 30 вересня - 1 жовтня 2015 року)]. - Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2015. - 178 с.
2. Словник української мови: в 11 тт. / [АН УРСР, Інститут мовознавства, за ред. І. К. Білодіда]. - К. : Наукова думка, 1970-1980. - Т. 5. - С. 545.
3. Юридична енциклопедія : довідк. вид. В 6 т. Т. 4. Н - П / Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана ; редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) [та ін.]. - К. : Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 2002. - 720 с.
4. Юридичні терміни: тлумачний словник / [В. Г. Гончаренко]. - К. : Либідь, 2003. - 317 с.